

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Nitrogenavrenning fra landbruket og tiltak

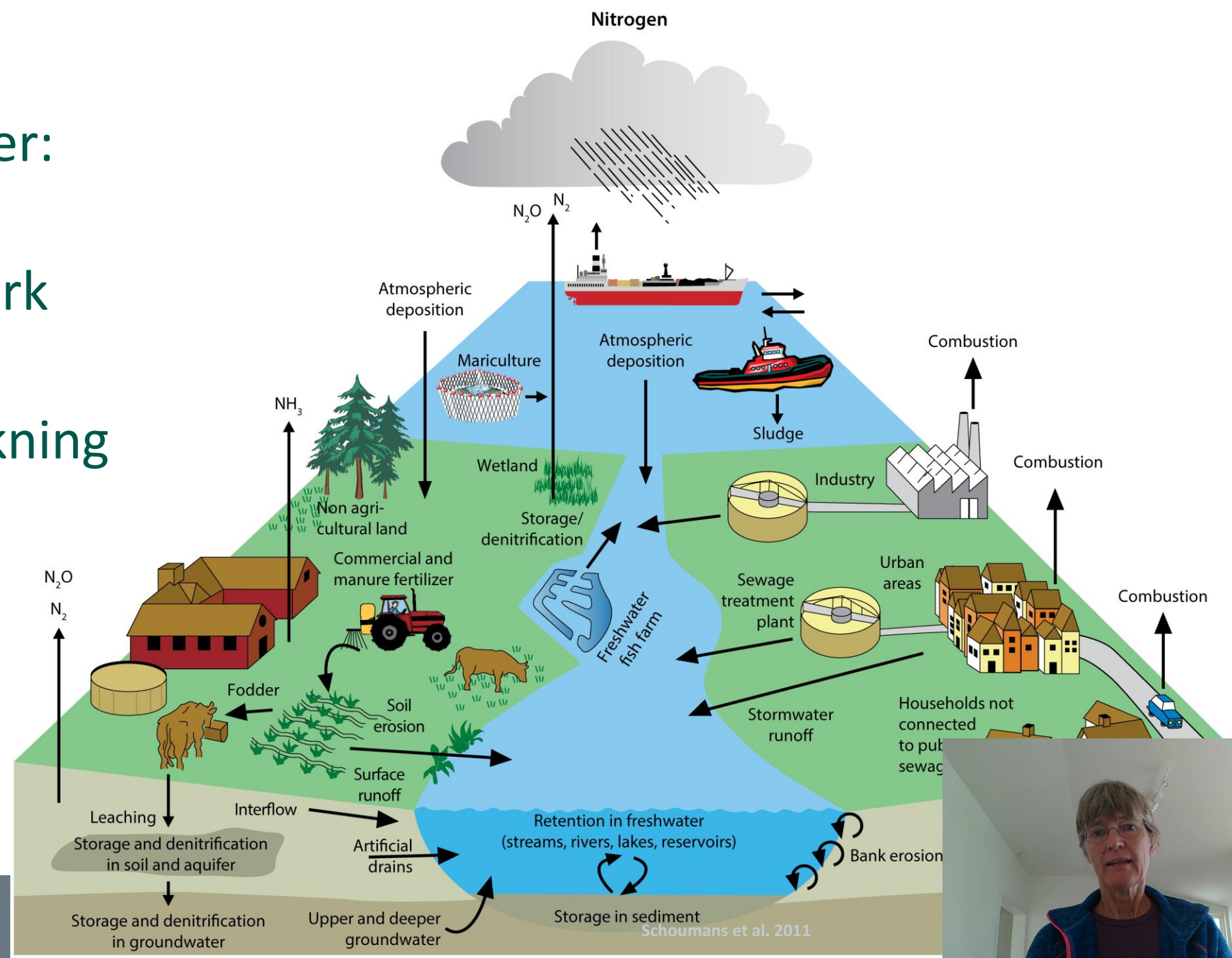
Marianne Bechmann, Vannforeningsseminar, 23. august 2021

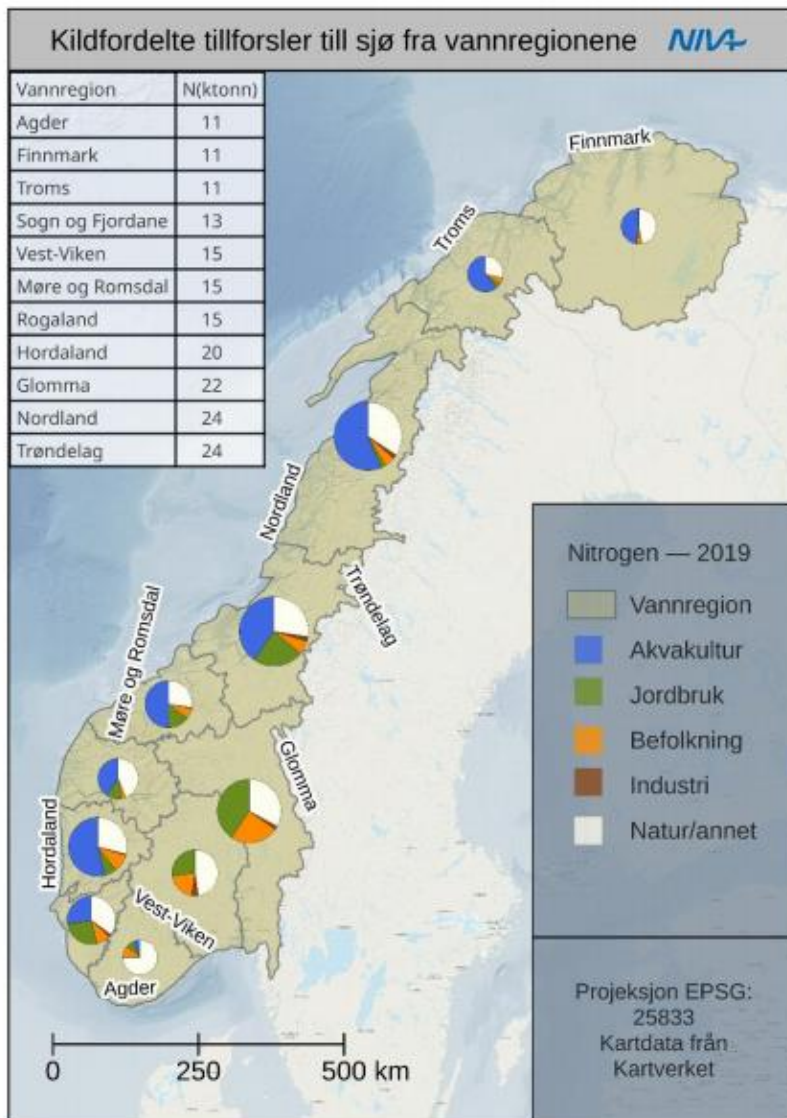

Nitrogentilførsler:

- Nedbør
- Skog og utmark
- Aquakultur
- Avløp - befolkning
- Jordbruk
- Industri

Kildefordeling av nitrogentilførsler til kysten i 2019:

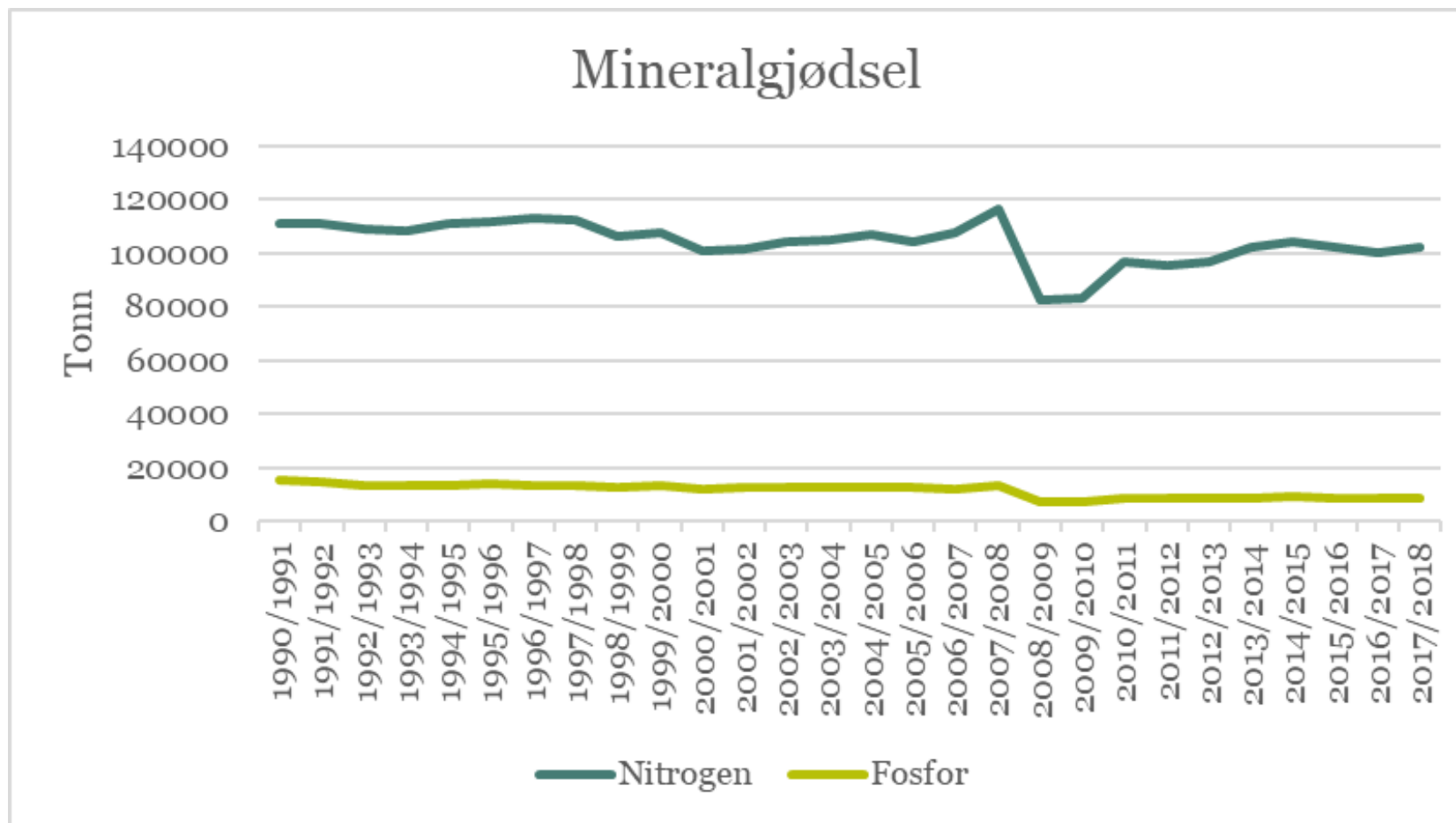
- Aquakultur dominerer i nord og langs vestkysten
- Landbruk dominerer i Glommas nedbørfelt og utgjør et vesentlig bidrag i Trøndelag, Rogaland og Vestviken
- Befolkning utgjør et betydelig bidrag i Glomma og Vestviken
- Skogen bidrar med størst andel der det ikke er så mye av de andre kildene

Trender

- Økte utslipp fra aquakultur i takt med økt produksjon
- Jordbruket har også økte utslipp av nitrogen basert på modellerte resultater som tar hensyn til vekstfordeling og jordarbeiding

Trender i gjødselforbruk

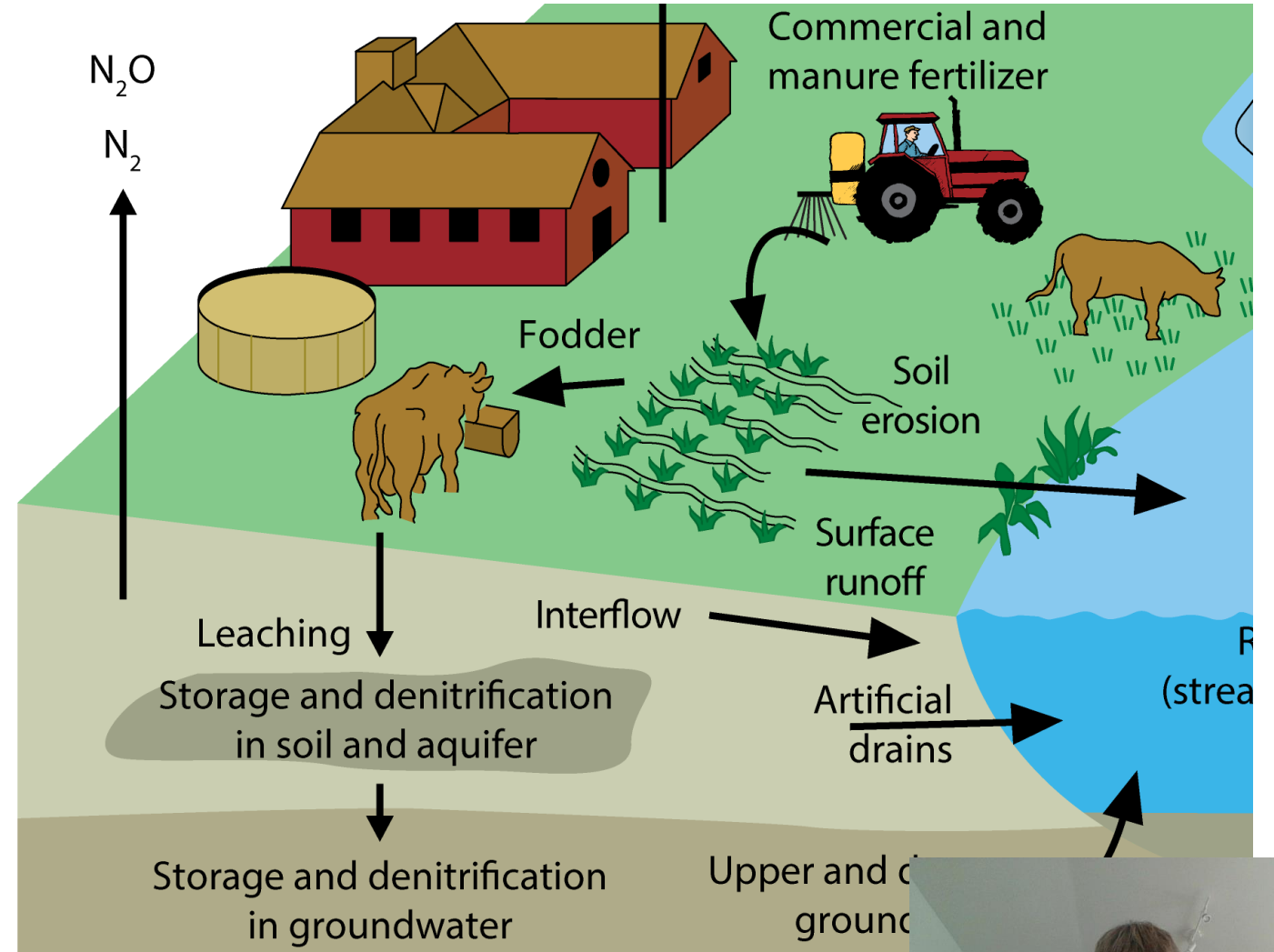
Beregningene av N-tilførsler fra jordbruket i den nasjonale modellen inkluderer

- Jordarbeiding
- Vekstfordeling
  - Mer gras → reduserte utslipp
  - Grasdekte kantsoner og vannveier
- Ny modell skal utarbeides

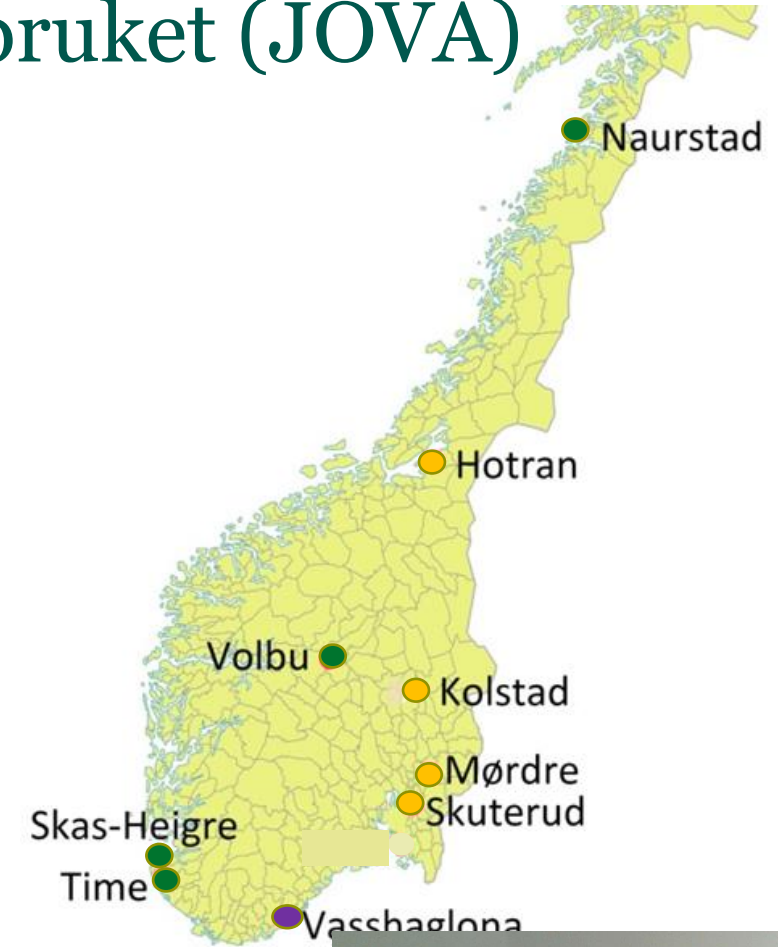
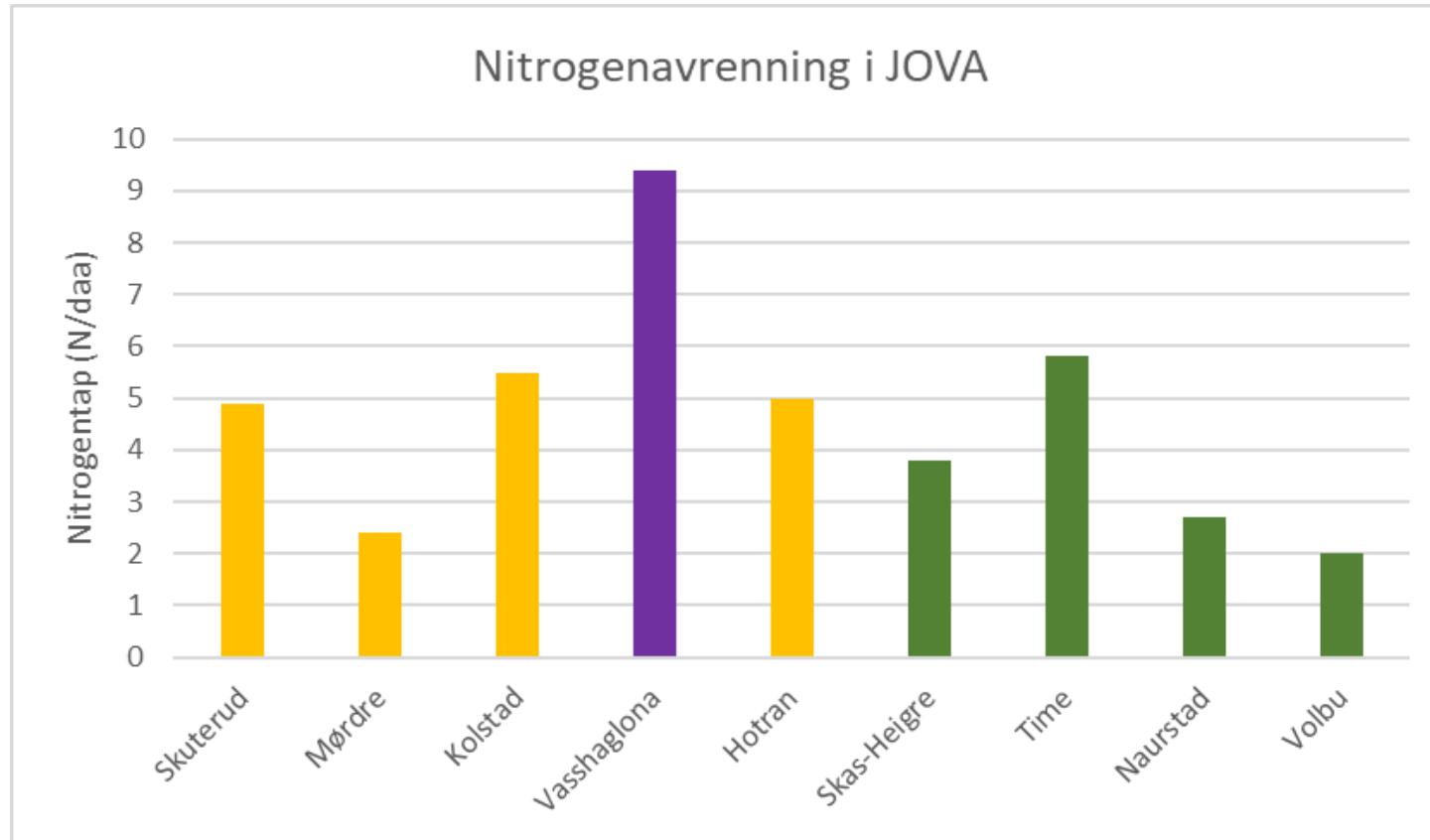
Nitrogenavrenning fra jordbruket:

- Gjødsling – N-balanse
- Jordarbeiding – omsetning av organisk materiale
- Vannets transportveier
- Naturlig rensing/denitrifikasjon

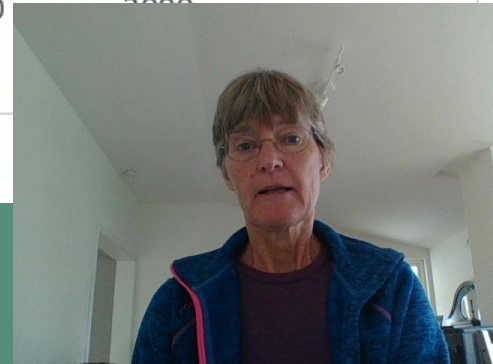
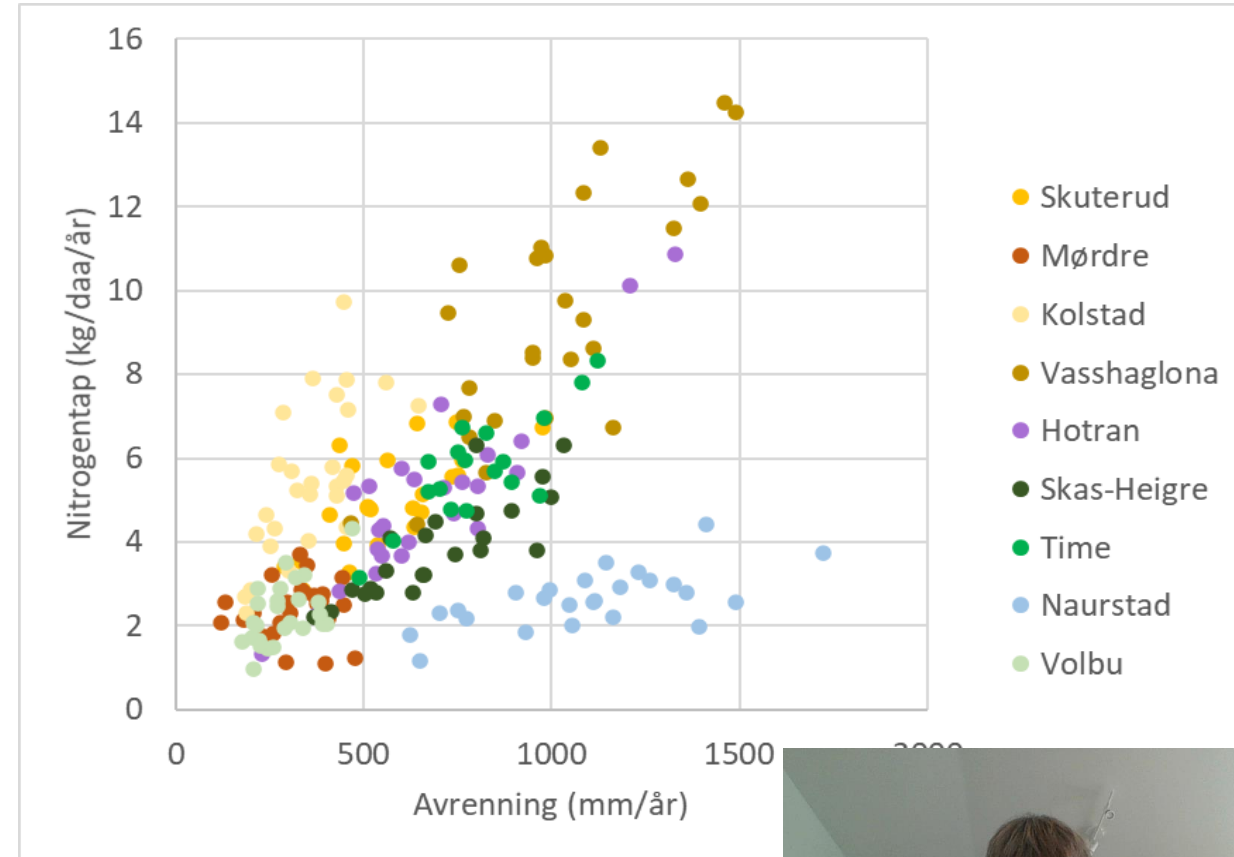
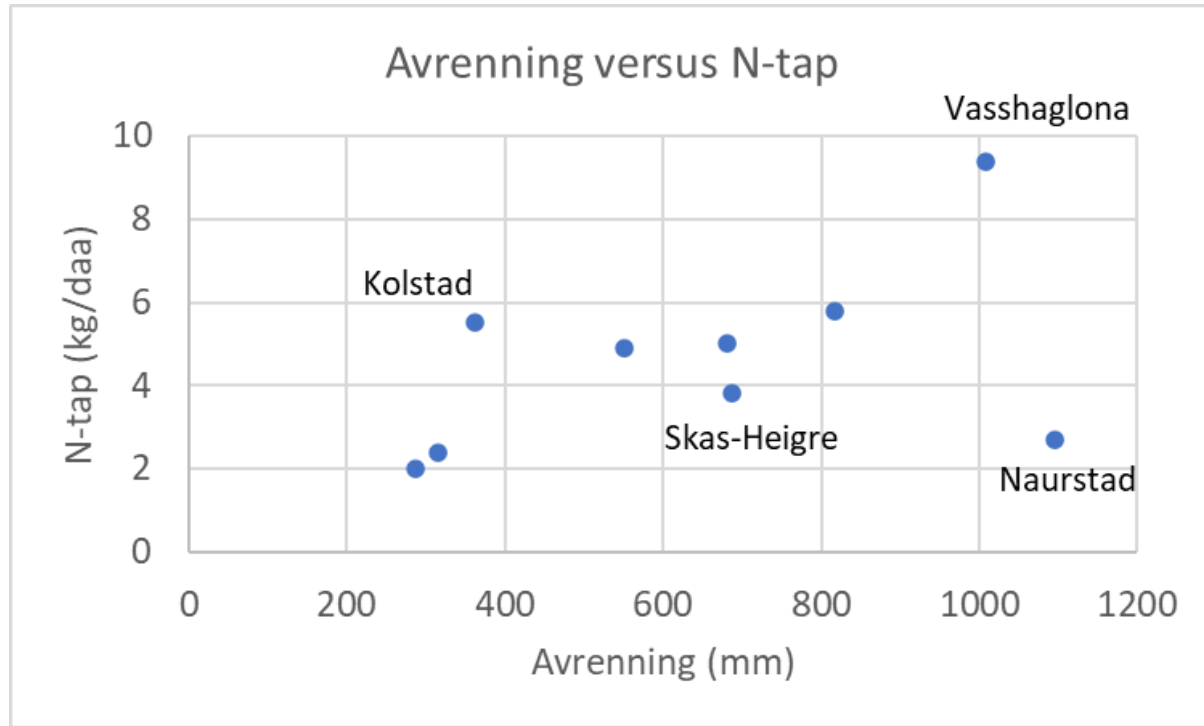

Program for jord- og vannovervåking i jordbruket (JOVA)

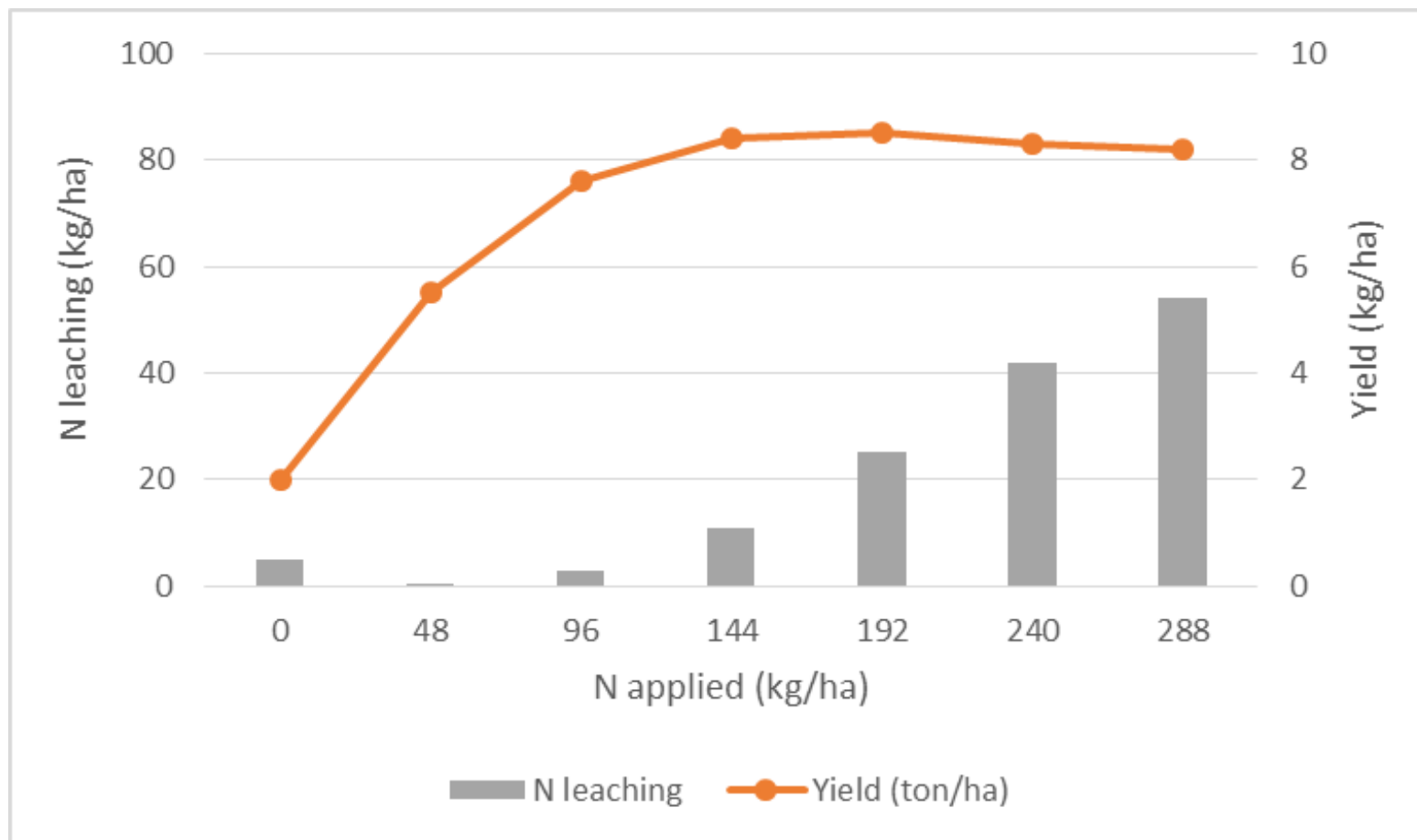

Avrenning og nitrogentap

Gjødsling, avling og N-tap i ruteforsøk

Sesongfordeling i nitrogenavrenning

- Høyeste N-konsentrasjon i mai/juni og om høst i kornområder
- Liten variasjon i N-konsentrasjon i avrenning fra grasarealer
- Høye N-konsentrasjoner på sommeren fra et grønnsaksareal med vanning

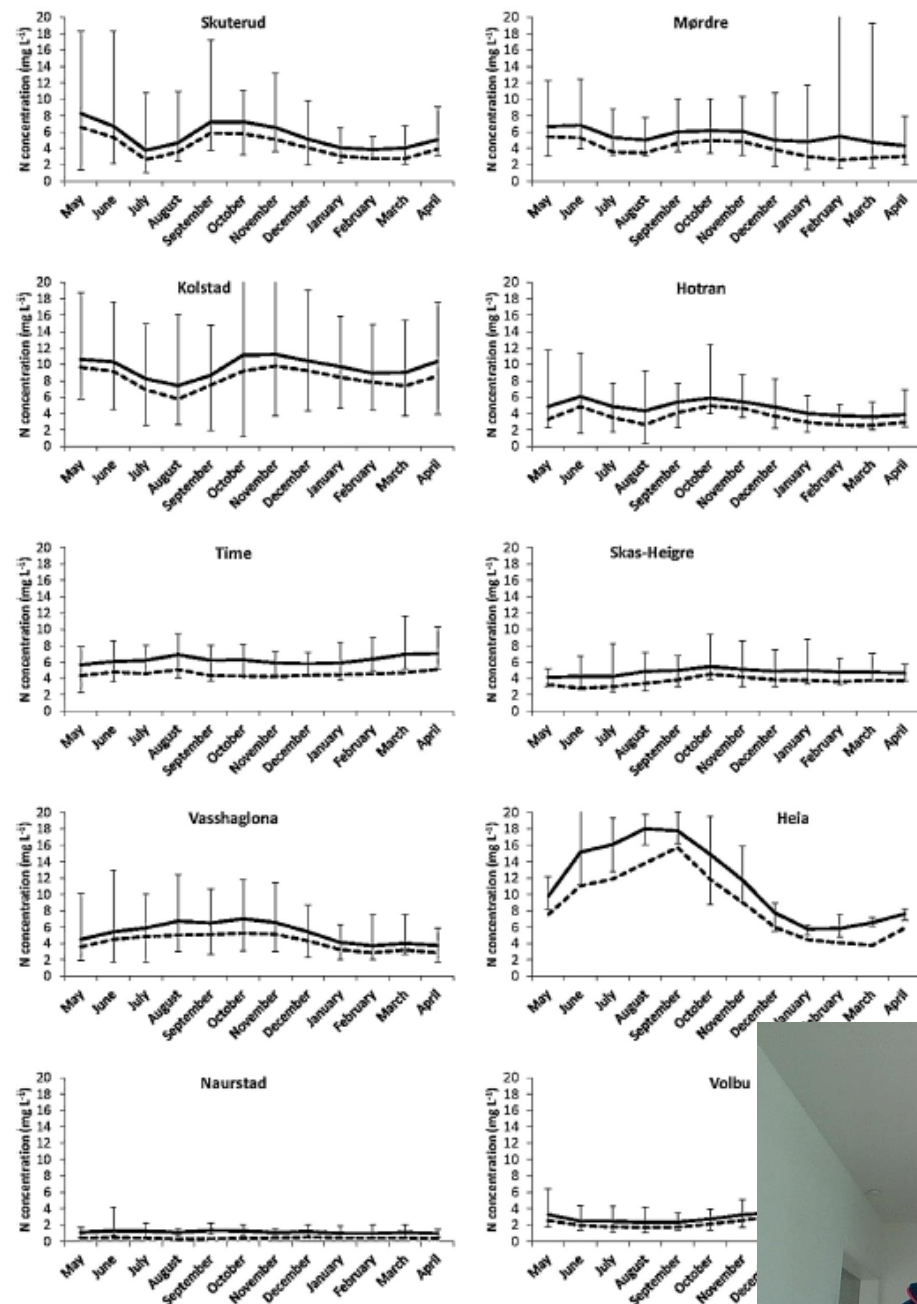
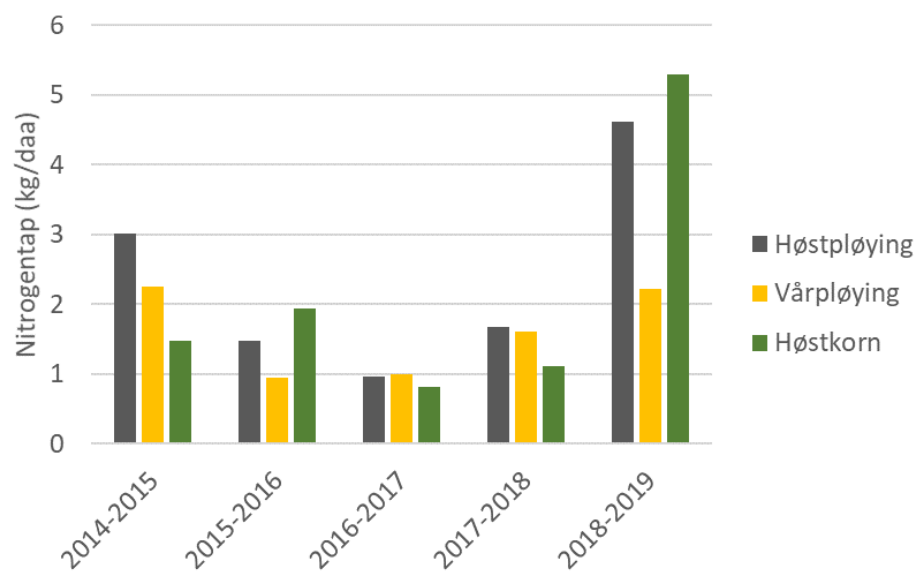

Fig. 4. Average monthly flow-weighted concentrations of total nitrogen (solid line) and nitrate-nitrogen (dotted line) (mg L⁻¹) for various locations. Vertical lines indicate the difference between maximum and minimum values.

Jordarbeiding

- Jordarbeiding om høsten fører til økt mineralisering og frigjøring av nitrogen
- Tørkesommeren 2018

etter tørke x +

ikler-og-publikasjoner/halverte-kornavlinger-etter-torkesommer

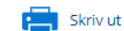
Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

ENGLISH COOKIES OG PERSONVERN STIKKORD ÅÅ KONTAKT OSS

SØK

> STATISTIKK > FORSKNING > INNRAPPORTERING > OM SSB > MITT SSB

Forsiden > [Jord, skog, jakt og fiskeri](#) > Halverte kornavlinger etter tørkesommer

Halverte kornavlinger etter tørkesommer

PUBLISERT:

28. januar 2019

Tørkesommeren i fjor ga den dårligste kornavlingen på nesten 50 år. Tilgangen av korn for 2018 anslås til 662 000 tonn – en halvering av avlinga fra året før.

FORFATTER: BERIT BJØRLO

TALLENE ER HENTET FRA

Korn og oljevekster, areal og avlinger

De nye tallene fra statistikken [Korn og oljevekster, areal og avlinger](#) baserer seg på prognoser fra Norske Felleskjøp fra 15. november.

Vi må helt tilbake til 1969 for å finne en like dårlig kornavling som i 2018. Den gang var avlingen på 642 000 tonn.

I 2018 er hveteavlinga forventet til å bli 127 000 tonn. Til sammenligning ble i 2017 høstet 400 000 tonn. Hveteavlinga i 2018 er 63 prosent av gjennomsnittet for tiårsperioden 2008–2017.

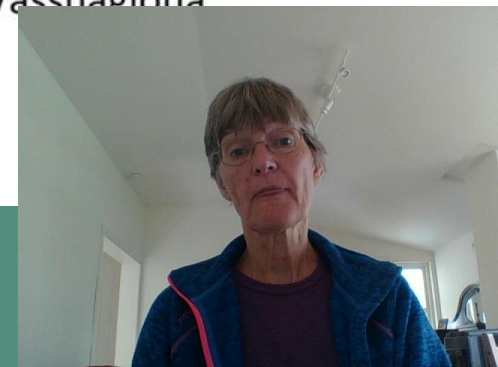
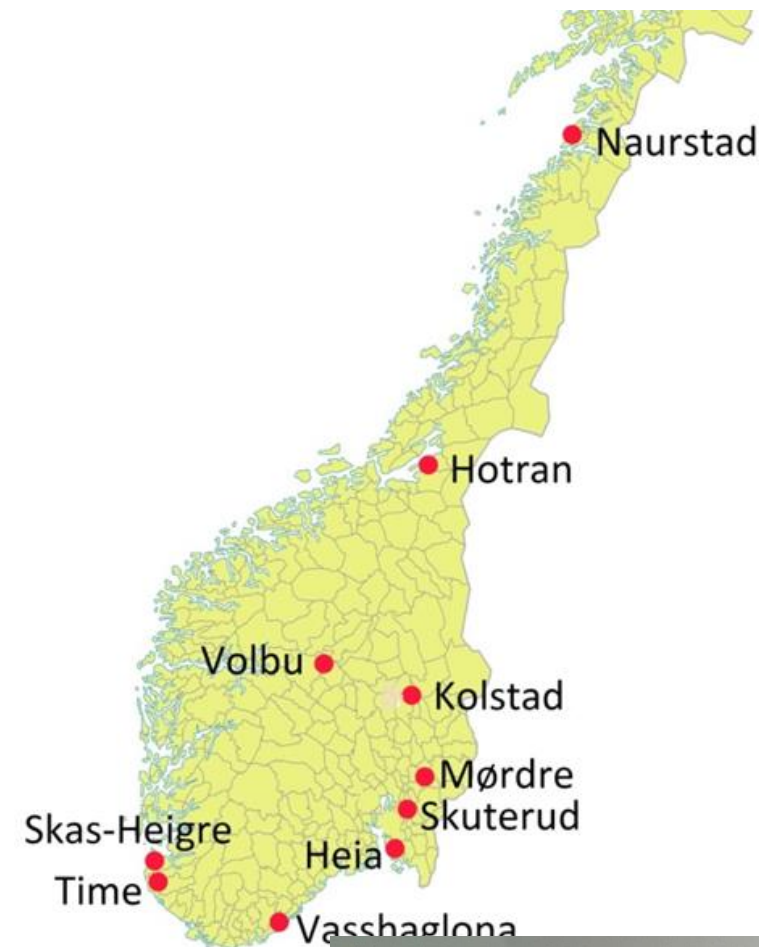
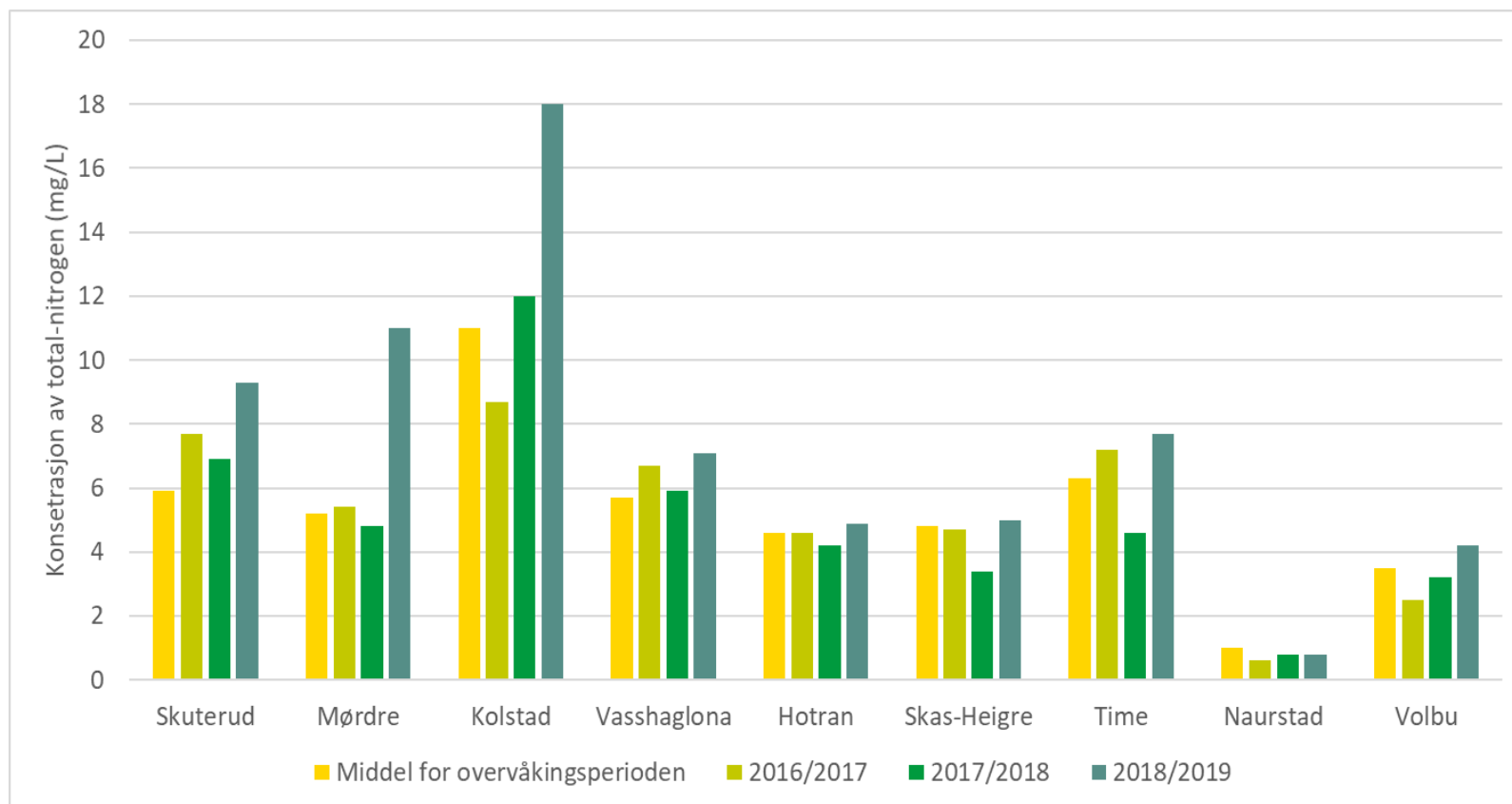
ARTIKKELEN ER EN DEL AV SERIEN

Korn og oljevekster, areal og avlinger

Det ble høstet 382 000 tonn bygg i 2018, noe som er 29 prosent av gjennomsnittet for tiårsperioden 2008–2017.

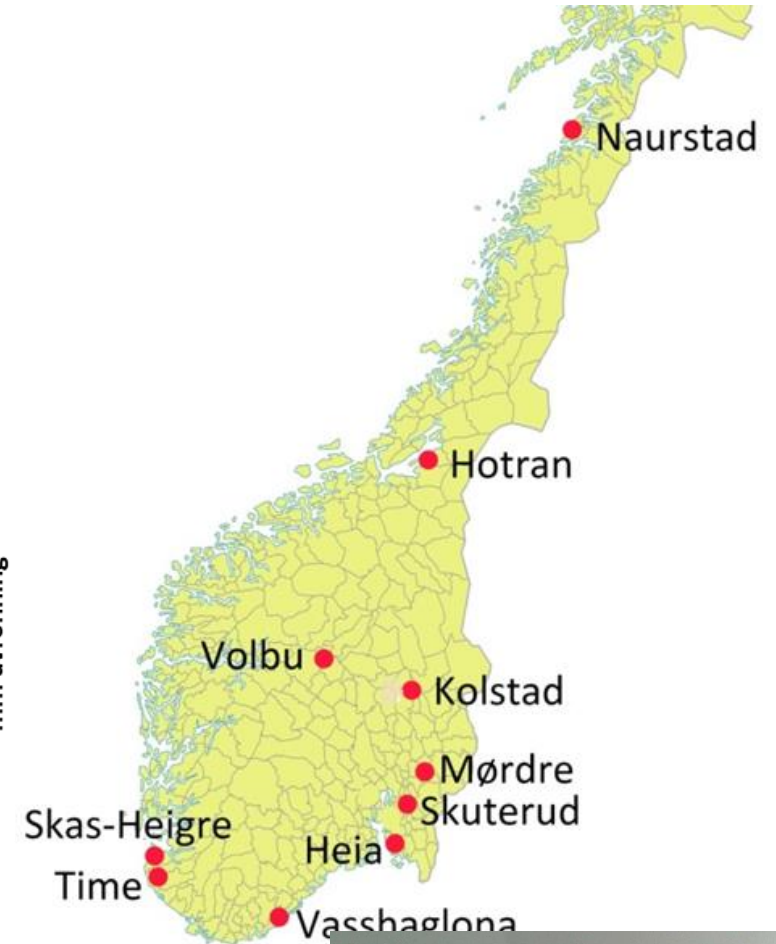
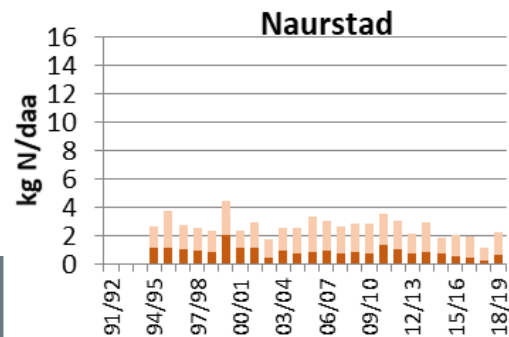
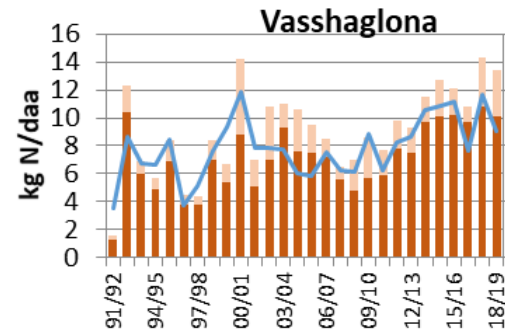
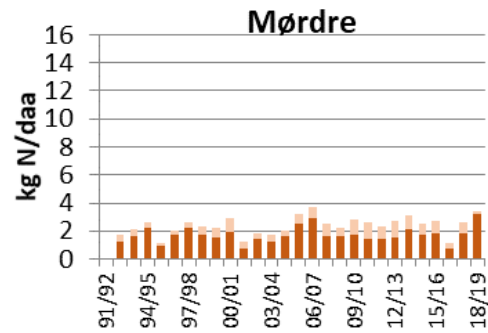
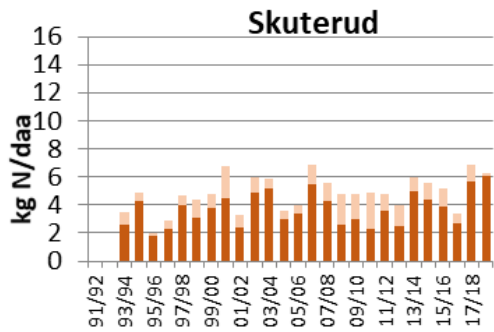
Tørkesommeren 2018 i JOVA

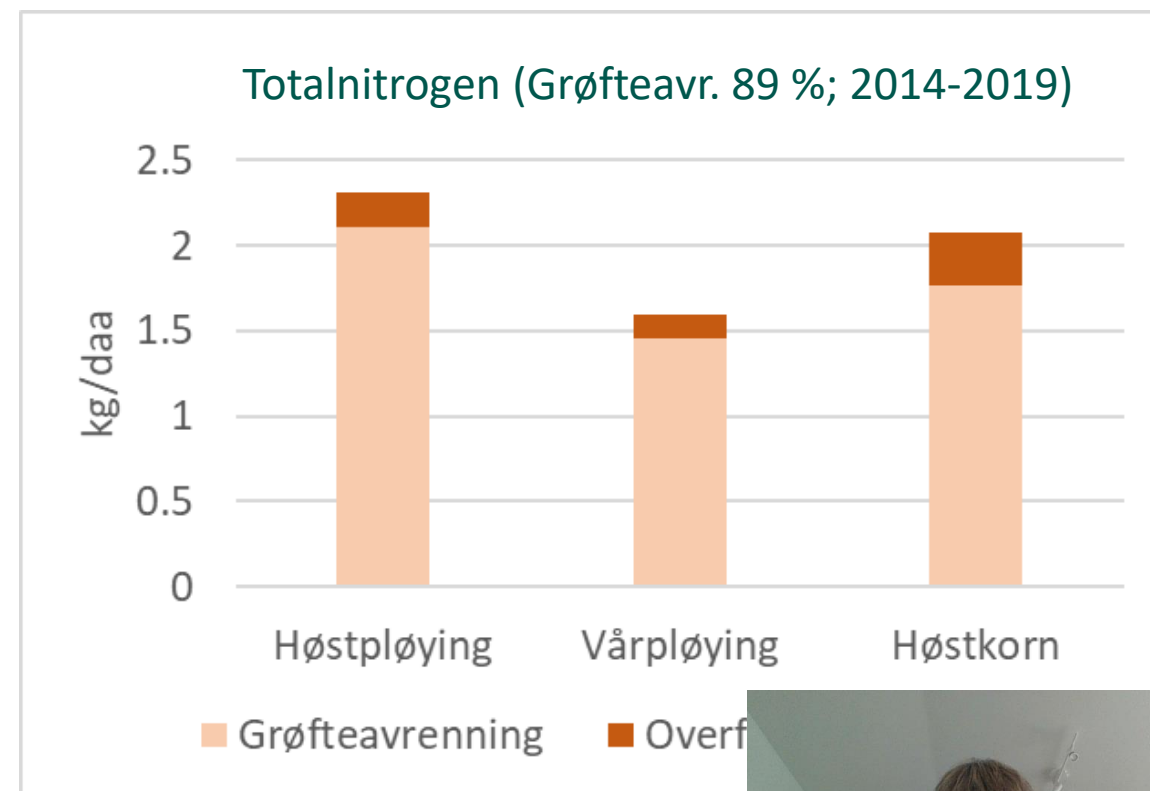
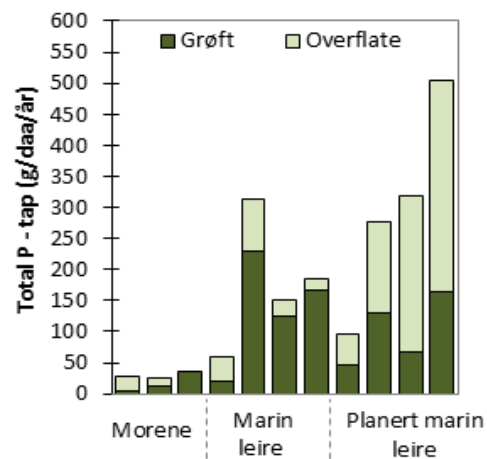
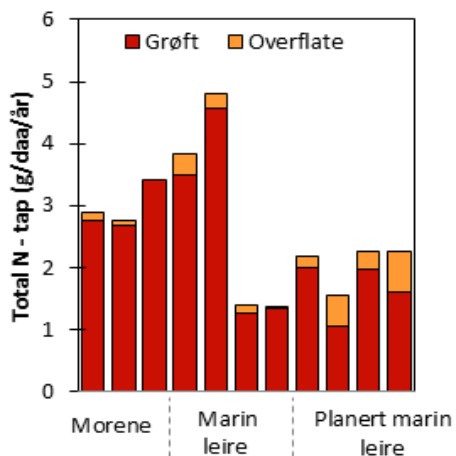
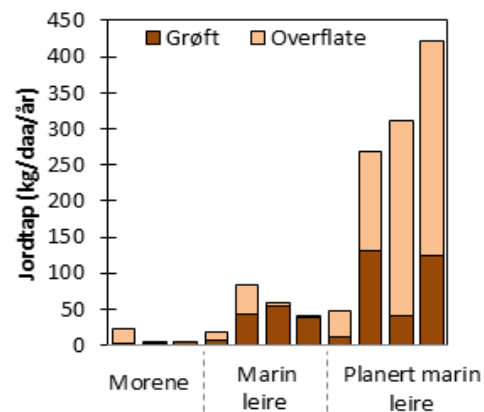
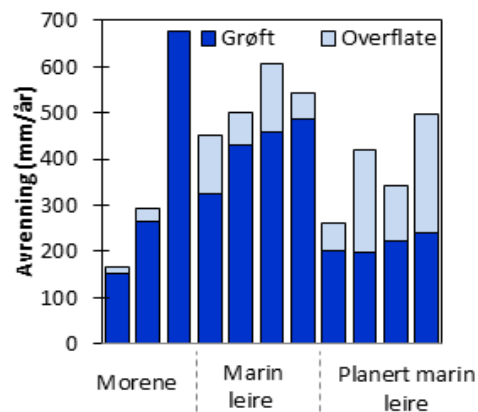

Tabell 5.5. Trender i avrenning og næringsstofftap i JOVA-feltene til og med 2018/2019. Tabellen viser signifikansen i trendene vist som p-verdier med og uten justering for vannføring (Q). Fargene anger hvilke trender som er oppadgående og hvilke som er nedadgående på 5 % og 10 % nivå.

	Q	SS	TP	PO ₄	TN	NO ₃
Skuterud	0,13	0,56	0,09	0,003	0,09	0,16
Mørdre*	0,27	0,97	0,01	0,95	0,03	0,30
Kolstad	0,11	0,01	0,02	0,33	0,19	0,30
Vasshaglona	0,01	0,72	0,005	0,04	0,001	0,001
Hotran	0,37	0,65	0,56	0,59	0,85	0,48
Skas Heigre	0,88	0,93	0,30	0,09	0,29	0,21
Time**	0,86	0,81	0,05	0,0015	0,51	0,55
Naurstad	0,24	0,25	0,02	0,0005	0,08	0,0003
Volbu	0,74	0,01***	0,14***	0,30	0,16	0,07

Transportveier for nitrogen i landskapet

Tiltak for reduserte tilførsler fra landbruket

- Redusere nitrogenoverskuddet
  - Balansert gjødsling:
    - Gjødsling til gjennomsnittsavling
    - Delt gjødsling
    - Presisjonsgjødsling
  - Økt opptak:
    - Fangvekst
    - Drenering
    - Vanning
    - Sortsutvikling
- Ingen jordarbeiding om høsten
- Ugjødsla randsoner
- Renseparker/konstruerte våtmarker

Tiltak ved kilden:

- Skogreising
- Fangvekster
- Tidlig såing av høstkorn
- Balansert gjødsling
- Ingen jordarbeiding om høsten

Tiltak mot transport:

Rensetiltak som øker oppholdstid og denitrifikasjon

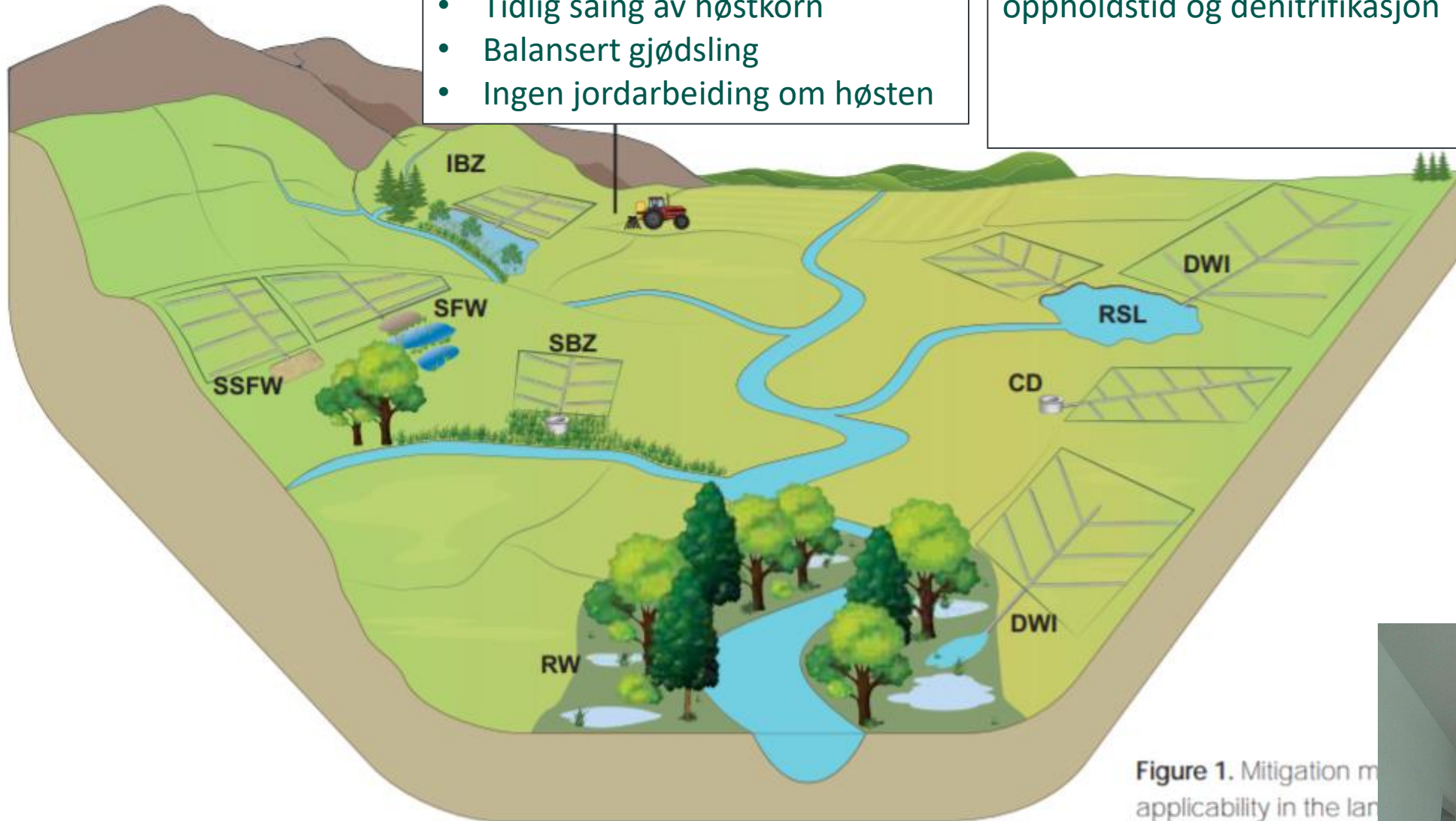

Figure 1. Mitigation m applicability in the lan

A) Restored wetland (RW)

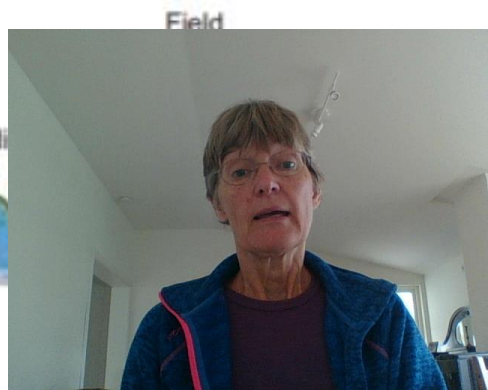
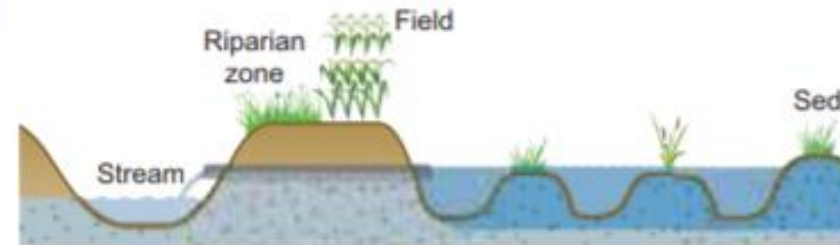
B) Restored shallow lake (RSL)

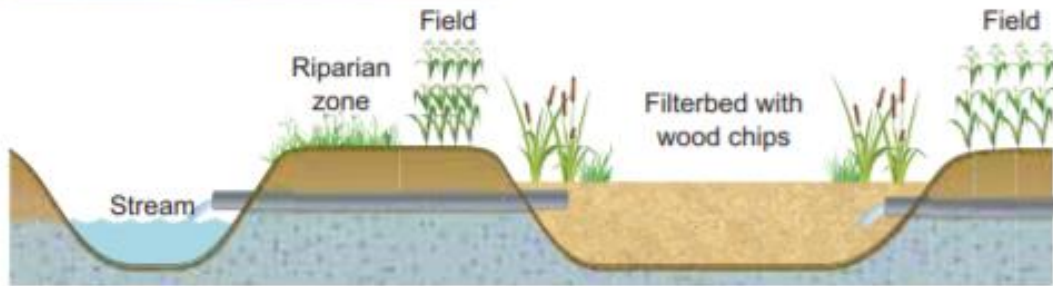
C) Drain water irrigation (DWI)

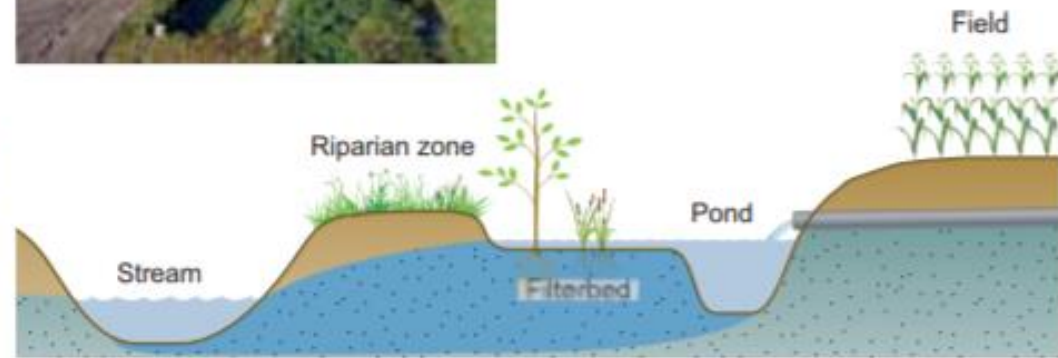
D) Surface flow constructed wetland (FWS)

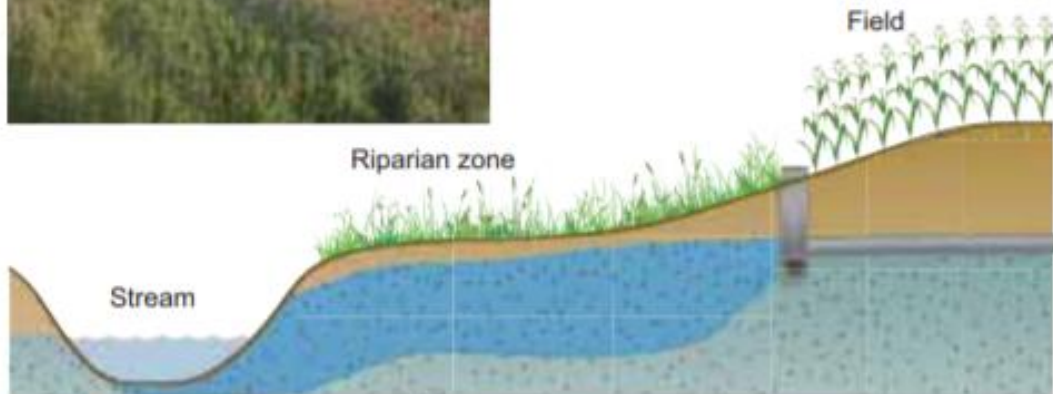
E) Denitrifying bioreactor (DBR)

F) Integrated buffer zone (IBZ)

G) Saturated buffer zone (SBZ)

H) Controlled drainage (CD)

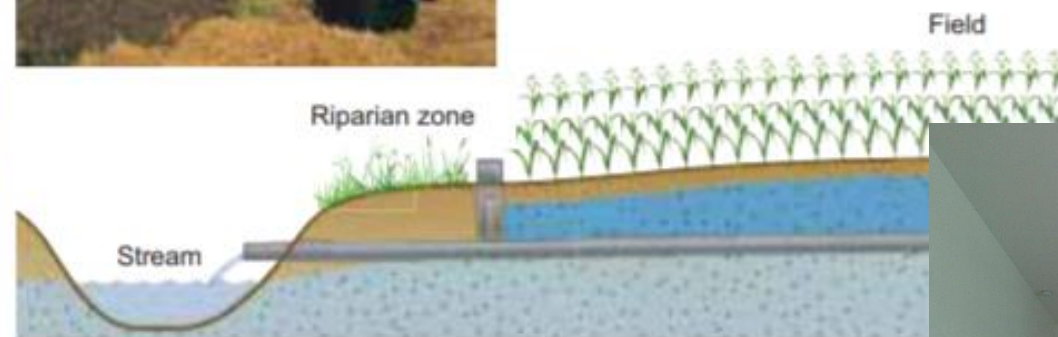

Figure 2. Types of nutrient transport mitigation measures and the sub-group of drainage mitigation measures (C-H).

Konklusjon fra Mette Vodder Carstensens PhD

- Tiltakene fjerner nitrogen effektivt fra jordbruksavrenning
- For fosfor var det dels reduksjon og dels økning
- Tiltakene kunne gi utslipp av N_2O og CH_4 . Behov for videreutvikling for å unngå slike tap
- Tiltakene kunne gi økt biomasseproduksjon, økt biomangfold og bidra til redusert oversvømmelse av jordbruksarealer

For spørsmål ta kontakt med

Marianne Bechmann

marianne.bechmann@nibio.no

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO_no

NIBIO.no

NIBIO_no

www.nibio.no

